EXPUNERE DE MOTIVE

la propunerea legislativă pentru modificarea şi completarea unor dispoziţii legale privind alegerile locale

Partidele politice parlamentare s-au exprimat, încă de începutul actualului mandat, asupra necesităţii revizuirii şi îmbunătăţirii legislaţiei privind alegerile locale. De altfel, **pentru elaborarea propunerilor legislative privind legile electorale s-a constituit, prin Hotărârea Parlamentului României nr.18, din 26 iunie 2003, o comisie a cărei sarcină era definitivarea acestor propuneri până la data de 30 septembrie a.c. Cu toate acestea, comisia nu s-a reunit nici până la această dată.**

De altfel, scrutinele desfăşurate după 1991, dar mai ales Referendumul pentru revizuirea Constituţiei, din 18-19 octombrie 2003, au ridicat legitime suspiciuni asupra desfăşurării şi stabilirii corecte a rezultatelor lor.

Consecinţa suspiciunilor privind corectitudinea alegerilor riscă să fie o prezenţă tot mai redusă a cetăţenilor la urne, o neîncredere tot mai mare în clasa politică, precum şi în eficienţa instituţiilor statului de drept, perturbându-se, astfel grav, mecanismele de constituire şi funcţionare a unor instituţii esenţiale: preşedinţie, parlament, consilii locale şi judeţene, primar.

Deficienţele constatate se datorează unor modificări succesive ale legislaţiei electorale, care nu au fost cuprinse într-o reglementare unică, posibilităţii interpretării contradictorii a unor prevederi din legislaţie, lipsei corelării suficiente cu prevederi ale altor legi care au consecinţe în procesul electoral, reorganizării serviciilor de evidenţă a populaţiei, care trenează.

Pentru a remedia, măcar în parte, deficienţele semnalate, propunem modificarea şi completarea legislaţiei privind alegerile locale.

Propunerile pe care le facem nu sunt nici multe, nici spectaculoase. Ele nu modifică, esenţial, sistemul electoral privind alegerile locale. Modificările esenţiale ar face dificilă implementarea lor, având în vedere timpul scurt rămas până la alegeri. Avem ca argument dificultatea şi, de multe ori, incoerenţa cu care se aplică actualele prevederi care - cu unele modificări şi completări -, sunt în vigoare de peste 12 ani.

Legea 70/1991 care reglementează organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale a suferit numeroase modificări de la publicare. În actuala ei formă, **Legea** prevede dreptul de a vota prin certificarea identităţii cu diverse tipuri de documente, înscrierea alegătorilor în 4 tipuri de liste electorale (permanente, suplimentare, speciale şi separate), dă posibilitatea ca cetăţenii ce nu au domiciliul stabil într-o localitate să voteze, totuşi, în acea localitate, nu circumscrie clar cazurile în care se poate folosi urna mobilă, nu interzice expres instituţiilor publice să folosească în timpul campaniei electorale logistica şi personalul în sprijinirea competitorilor s.a.

1. Legea nr.70/1991, în forma actuală, conţine o confuzie între dreptul universal de a alege al cetăţenilor şi ceea ce ei aleg . Legea alegerilor locale se referă exclusiv la alegerea consilierilor şi a primarului care vor reprezenta interesele comunităţii locale şi numai ale acestei comunităţi. Între alegătorul dintr-o localitate şi alesul local, se stabileşte, prin vot, un contract care are la bază, ca element esenţial, locul.

Locul în care îşi are alegătorul locuinţa (domiciliul) statornic şi locul (arealul) pe care îl administrează, cu acordul, cu votul alegătorului, alesul. Locul este esenţial. Alegătorul şi alesul sunt concetăţeni, nu compatrioţi. Din acest motiv considerăm că doar cei care au domiciliul stabil într-o localitate pot vota în acea localitate pentru aleşii lor, şi nu alţii ce se află pentru un timp mai scurt sau mai lung în acea localitate. De altfel, Legea nr.105/1996 dă dreptul oricărui cetăţean de a-şi stabili domiciliul oriunde şi oricând. Legea nr.105/1996 conţine prevederi care înlătură confuzia de care vorbeam şi limpezeşte ceea ce pare a fi neclar. La art.24 şi 25 legea arată că cetăţenii români au dreptul să-şi stabilească domiciliul ori reşedinţa în orice localitate din ţară, iar ei pot avea, în acelaşi timp, doar un singur domiciliu şi o singură reşedinţă. Legea 105 defineşte domiciliu ca fiind adresa persoanelor unde îşi au locuinţa statornică, iar reşedinţa este locuinţa în care acestea locuiesc temporar.

Având în vedere cele expuse, susţinem că la alegerile locale pot vota într-o localitate numai persoanele care au înscris în actul de identitate domiciliul stabil în acea localitate. În acest sens, **este de subliniat faptul că, în forma sa iniţială, Legea nr.70/1991, la art.3, alin.(3) prevedea faptul că: "Dreptul de vot se exercită numai în comuna, oraşul, municipiul sau subdiviziunea administrativ-teritorială a municipiului în care alegătorul îşi are domiciliul."**

2. Numărul mare de tipuri de liste electorale (permanente, suplimentare, speciale şi separate) este inutil, îngreunează procesul electoral, dă posibilitatea producerii fraudelor electorale prin

mişcări de populaţie şi duce la greşeli cu ocazia calculării rezultatelor.

Prin prezentul proiect de lege propunem să rămână doar listele electorale permanente şi cele suplimentare. Listele permanente sunt singurele întocmite prin lege de serviciile publice comunitare de evidenţă a persoanelor. Aceste liste trebuie, cel puţin teoretic, să cuprindă toate persoanele cu drept de vot cu domiciliul statornic în zona respectivă. Pentru excepţii sunt suficiente listele suplimentare în care vor fi trecuţi, acolo unde este cazul, membrii biroului electoral al secţiei de votare, persoanele acreditate în secţia de votare, personalul de pază şi persoanele care au domiciliul (dovedit prin actul de identitate) în raza secţiei de votare respective, dar care au fost omise de pe listele permanente.

Listele separate, reglementate în prezent, se referă la alegătorii care sunt în curs de a-şi schimba domiciliului stabil. Ele nu sunt necesare pentru că eliberarea actelor de identitate pentru schimbarea domiciliului a devenit foarte uşoară, de multe ori acestea fiind eliberate în 24 ore.

3. Potrivit propunerii legislative, **urna mobilă** se va folosi doar pentru alegătorii netransportabili în urma unui handicap locomotor sau din cauza unei boli, dacă adresează preşedintelui secţiei de votare o cerere scrisă, până în ziua alegerilor la ora 09.00.

4. În campania electorală şi în ziua alegerilor se interzice folosirea logisticii şi personalului instituţiilor publice;

5. De asemenea, **propunem ca încheierea votării să se producă la ora 20.00.** Experienţa arată că, 13 ore (de la ora 7.00 la 20.00), sunt suficiente pentru ca toţi cei prezenţi la vot să îşi exercite acest drept. S-a constatat că oboseala este unul dintre factorii importanţi ai numărării greşite, ceea ce duce la imposibilitatea încheierii cheilor de control şi, prin acesta, la suspiciuni privind corectitudinea înregistrării rezultatelor.

6. Prin propunerea noastră legislativă introducem, în corpul legii, o nouă secţiune prin care se precizează regimul juridic **al cărţii de alegător, singurul document cu care, împreună cu actul de identitate, cetăţenii îşi pot exercita votul.**

7. Propunem şi îmbunătăţirea reglementării constituirii **Biroului Electoral Central** corelativ cu modificarea dispoziţiilor legale privind **Autoritatea Electorală Permanentă**.

8. Prin proiect propunem ca **buletinele de vot** pentru alegerea primarilor, consiliilor locale şi consiliilor judeţene **să fie de formate şi culori diferite, iar în secţiile de votare să existe urne diferite, în culorile specifice buletinelor de vot,** astfel încât, atât procesul de vot, cât şi cel de stabilire a rezultatului scrutinului să se facă mai lesnicios şi mai clar.

9. Prin modificările pe care le propunem la **art.69** din legea în vigoare, încercăm **să reglementăm, mai clar şi mai strict, regimul**

juridic al utilizării urnei speciale (aşa zisa urnă mobilă). Corelativ la aceste dispoziţii introducem, prin proiectul de lege, şi regimul sancţionator necesar pentru nerespectarea dispoziţiilor legale privind urna specială.

10. Întrucât **prefecţilor şi subprefecţilor** le revin responsabilităţi deosebite în organizarea alegerilor, propunem instituirea, pentru aceştia, a interdicţiei de a candida şi de a participa la acţiunile din campania electorală.

11. De asemenea, **stabilim interdicţia utilizării logisticii şi personalului** din cadrul autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale pentru activităţile din campania electorală.

12. Propunerea legislativă prevede şi **mai buna reglementare a desfăşurării campaniei electorale prin mas-media audio vizuală**, proiectul stabilind ca tarifele aplicate să fie aceleaşi, pe unitatea de timp, pentru toţi competitorii care vor participa la dezbateri, vor transmite mesaje sau vor difuza spootu-uri sau clipuri conţinând publicitate electorală.

13. Pentru ca procesul electoral să se desfăşoare în cât mai bune condiţii, **propunem, pe de o parte, ca data alegerilor să se stabilească, prin hotărâre a guvernului, cu cel puţin 90 de zile înainte de desfăşurarea scrutinului, iar perioada campaniei electorale să fie de 45 de zile.**

14. De asemenea pentru crearea cadrului juridic coerent, precum şi a condiţiilor tehnico-administrative necesare unui proces electoral corect, prin proiect propunem şi modificarea şi corelarea unor dispoziţii legale, cu incidenţă asupra desfăşurării alegerilor. Astfel, **propunem unele modificări privind Autoritatea Electorală Permanentă şi posibilitatea acesteia, ca şi a birourilor electorale de a solicita şi primi informaţiile necesare exercitării atribuţiilor lor, din sistemul de evidenţă informatizată** a persoanelor.

Noi, subsemnaţii, susţinători ai acestei propuneri legislative, suntem încredinţaţi că, nu numai la nivel declarativ, toţi reprezentanţii partidelor politice parlamentare doresc îmbunătăţirea cadrului juridic şi a condiţiilor tehnico-materiale de desfăşurare a viitoarelor alegeri locale, contribuind, în acest scop, la dezbaterea, cu bună credinţă, exigenţă şi celeritate a acestei propuneri legislative, astfel încât, la sfârşitul actualei sesiuni parlamentare, România să aibă o legislaţie coerentă şi unitară care să întărească, în egală măsură, încrederea alegătorilor şi candidaţilor, a societăţii civile şi forţelor politice în corectitudinea exercitării drepturilor fundamentale de a alege şi a fi ales.